

Innhold

Forord	7
Innledning	15
Hva er globalhistorie?	15
Mikrohistorie og makrohistorie	16
De syv store spørsmålene	18
Bokens målgrupper	21
 Kapittel 1	
Fra Big Bang til menneskene	23
 Kapittel 2	
Bøndernes verden	31
Hvordan har menneskene skaffet seg mat?	
Sankere, jegere og fiskere	31
Resiprositet som fordelingsnøkkel	33
Hva er jordbruk?	35
Domestisering av dyr	38
Hvorfor spiser ikke inderne kuer?	40
Ekstensivt jordbruk: svibrukere og husdyrnomader	42
Det intensive jordbruket	43
Det intensive jordbrukets revolusjonerende konsekvenser	45
Bønder i spenningen mellom trygghet og risiko	46
Den kolumbianske utvekslingen	47
Drikke	49
Det moderne jordbruket	51

Potetens skjebne	54
Fremtidens mat	55

Kapittel 3

En politisk verden	59
Hvordan har menneskene organisert seg politisk?	

Politiske systemer i et globalt langtidsperspektiv	60
Den lille makten	60
Den store makten – bystater	62
Den store makten – territorialstater	71
Den store makten – imperier	77
Samfunnstyper	82

Tre asiatiske stormakter	84
Kinas historie	84
Indias historie	94
Japans historie	98
Imperier kollapset – nye stater oppstod	105

Vest-Europa etter Romerrikets fall	107
Nye imperier	107
Pavemakten	108
Føydalsamfunnet	109
Byborgerskapets fremvekst i Europa	110
Monarkiet, den moderne staten og krig	111

Hvordan bygge nasjonalfølelse?	116
Nasjonsbyggingens utfordringer	119

Krig og fred i det 20. århundre	122
De forente nasjoner – FN	124
En bipolar verden	126
En unipolar verden	128
Beveger vi oss mot en multipolar verden?	129
Kinas ambisjoner	131
Om årsaker til konflikt og krig	132

Kapittel 4

Naturens verden 139

Hvordan har naturen og menneskene gjensidig påvirket hverandre?

Vi er «solas barn»	140
Fossilalderen	142
Oljens århundre.....	143
Platedrift og økonomi	144
Tilgang på dyr og planter.....	147
Mennesker påvirker naturen	148
Miljøkatastrofer i det tidlige jordbruket	149
Noe nytt under sola.....	152
Varme og kalde perioder i historien – lange linjer	155
Drivhuseffekten – hva er det?	156
Initiativ for å løse klimakrisen	158
Miljøbevegelsen – og noen lyspunkter	159

Kapittel 5

En demografisk verden..... 163

Hvordan har antall mennesker endret seg gjennom historien?

De lange linjene i befolkningsutviklingen.....	164
Sykdom og dødelighet	166
Pandemier og globalisering	168
Pessimisten Malthus	169
Den demografiske overgangen	170
Hvorfor flest mennesker i Asia?	176
Tilfellet USA	178
Kulturelle variasjoner.....	179
En femte fase i «den demografiske overgangen»?	181

Kapittel 6

En kulturell verden 183

Hvordan har trosformer og vitenskap utviklet seg gjennom historien?

Galilei og verdensrommet	183
Religiøse forestillinger i utvikling	185
Religion hos sankere og jegere	186
Fruktbarhetskultus	187
Jødernes oppgjør med fruktbarhetskultusen	189

Den aksiale tidsalderen	190
Religioner og skriftkultur	197
Religion binder sammen mennesker i store samfunn	198
Hva er vitenskap?	199
Ild.....	200
Vannets betydning – irrigasjon og akvedukter	201
Vitenskap før år 1500	203
Vitenskapens utvikling i Europa.....	207
Hvorfor utviklet vitenskapens seg så fort i Europa?	210

Kapittel 7

En globalisert verden	215
------------------------------------	------------

Hvordan har samfunn blitt knyttet sammen gjennom historien?

Globalisering før år 1500	216
Globalisering 1500–1800	228
Globalisering og transport i den industrialiserte verden 1800–2000	249
Migrasjon	253
Internasjonalisering av økonomien – lange linjer	261
Kinas innflytelse	266
Multinasjonale selskaper og globalisering.....	268
Digital globalisering – etter år 2000	269

Kapittel 8

En delt verden	273
-----------------------------	------------

Hvorfor er noen land rike, mens andre er fattige?

Maskiner øker produktiviteten.....	275
Strukturelle endringer i økonomien	276
Eksempler på økonomisk vekst i Asia før år 1850.....	278
Hvordan skapes økonomisk vekst?	280
Hvorfor skjedde industrialiseringen først i Storbritannia og Vest-Europa?	283
Rikdom og fattigdom utenfor Vesten	300
De fire små drager	303
En sammenligning av Nord- og Sør-Amerika.....	310
Fattigdom i tropisk Afrika	312

Kapittel 9

Samfunnstyper – en oppsummering..... 325

Litteratur..... 329

Stikkord..... 343